

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 500/2024-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Petra Straku a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky súdnej exekútorky **JUDr. Sone Majkútovej**, Štúrova 257, Senica, IČO 36 091 952, zastúpenej MALICH advokátska kancelária, s.r.o., Dunajská 25, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-20C/1/2013 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-20C/1/2013 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **p r i k a z u j e** konať v konaní vedenom pod sp. zn. B1-20C/1/2013 bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **2 000 eur**, ktoré jej **j e** Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Sťažovateľke **p r i z n á v a** náhradu trov právneho zastúpenia v sume **856,75 eur**, ktorú **j e** Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a napadnuté konanie

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 23. septembra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov a priznal sťažovateľke finančné zadostučinenie v sume 10 000 eur a náhradu trov konania.

2. Zo sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka je žalobkyňou v konaní vedenom pôvodne na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 20C/1/2013 o zaplatenie náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím a nesprávnym úradným postupom. Sťažovateľka podala žalobu 3. júna 2013 a súdne konanie nebolo dosiaľ právoplatne skončené, trvá teda viac ako 11 rokov.

3. Procesný postup v napadnutom konaní popísala sťažovateľka takto:

4. Vo veci vydal okresný súd prvý rozsudok č. k. 20C/1/2013-517 z 20. januára 2020 po viac ako 7 rokoch od podania žaloby. Obe sporové strany podali odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 14Co/111/2020-599 zo 14. marca 2023 tak, že rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil na nové konanie. Odvolacie konanie podľa tvrdenia sťažovateľky trvalo viac ako 3 roky. Mestský súd po vrátení veci rozhodol druhým rozsudkom č. k. B1-20C/1/2013-639 z 8. decembra 2023. Proti tomuto rozsudku podali obe sporové strany odvolanie. Mestský súd vykonal úkony spojené s predložením veci krajskému súdu na odvolacie konanie, spis však ešte postúpený nebol a sťažovateľka je presvedčená, že v dohľadnej dobe nebude vec právoplatne rozhodnutá. Mestský súd od podania vyjadrenia sťažovateľky k odvolaniu protistrany (27. februára 2024) do podania ústavnej sťažnosti (23. septembra 2024) podľa tvrdenia sťažovateľky nevykonal žiaden procesný úkon.

5. Sťažovateľka pociťuje právnu neistotu vo veci, ktorá sa týka jej majetkových práv, už neprímerane dlhú dobu. Konanie bolo poznačené zbytočnými prietahmi v rozpore s jej označenými základnými právami v rôznych jeho fázach, konkrétne v štádiu konania pred okresným súdom aj krajským súdom, ktorý konal o odvolaní. Predmet sporu podľa názoru sťažovateľky nepredstavuje právne zložitú vec, jej podstatou je otázka nároku na náhradu škody, nejde o riešenie novej právnej otázky.

6. Sťažovateľka považuje popísaný postup za porušujúci jej označené práva aj s poukazom na celkovú neprímeranú dĺžku konania a žiada preskúmať z hľadiska prietahov celé napadnuté konanie vrátane odvolacieho konania.

7. Sťažovateľka žiada aj o priznanie finančného zadost'učinenia v sume 10 000 eur z dôvodu jej dlhodobej právnej neistoty. Pretrvávajúce súdne konanie jej spôsobuje materiálnu aj nemateriálnu ujmu, keďže musí vynakladať finančné prostriedky na svoju procesnú obranu, a podpísalo sa aj na jej zdravotných problémoch a iných psychických ťažkostiach.

8. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval a uznesením sp. zn. II. ÚS 500/2024 z 9. októbra 2024 ju prijal na ďalšie konanie v rozsahu namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. B1-20C/1/2013.

9. Na výzvu ústavného súdu podpredseda mestského súdu listom sp. zn. 1SprV/745/2024 z 29. októbra 2024 k meritu veci v podstatnom uviedol, že mestský súd po vrátení veci z odvolacieho konania realizoval procesné úkony bez zbytočného odkladu a opätovne rozhodol, preto považuje ústavnú sťažnosť za nedôvodnú.

10. Z predloženého spisového materiálu ústavný súd zistil tento priebeh konania:

- Sťažovateľka podala žalobu o náhradu škody pri výkone verejnej moci 3. júna 2013 na okresnom súde, konanie bolo vedené pod sp. zn. 20C/1/2013.
- Okresný súd uznesením z 5. júna 2013 vyzval odporcu na vyjadrenie k žalobe.
- Odporca podal vyjadrenie k žalobe 27. júna 2013. Sťažovateľka podala vyjadrenie k stanovisku odporcu 23. októbra 2013.
- Okresný súd uskutočnil pojednávanie 28. októbra 2013 a 20. januára 2014.
- Požadované účtovné doklady predložil zastupujúci súdny exekútor 4. augusta 2014.
- Disciplinárny spis bol predložený Slovenskou komorou exekútorov 10. septembra 2015.
- Okresný súd uskutočnil pojednávanie 13. októbra 2015, 13. mája 2016 a 27. septembra 2016.
- Nariadený termín pojednávania na 5. marec 2018 bol zrušený z dôvodov na strane súdu.
- Okresný súd uskutočnil pojednávanie 28. mája 2018, ktoré bolo odročené na účely predloženia listinných dôkazov.
- Oznámený termín pojednávania 17. septembra 2018 bol zrušený z dôvodov na strane súdu.
- Okresný súd uskutočnil pojednávanie 12. novembra 2019, ktoré bolo odročené na účely podania vyjadrenia k sporným skutočnostiam. Vyjadrenia podané 30. decembra 2019 a 16. januára 2020.
- Okresný súd uskutočnil pojednávanie 21. januára 2020, na ktorom bol vyhlásený rozsudok.
- Proti rozsudku č. k. 20C/1/2013-517 z 21. januára 2020 podala odvolanie žalovaná 20. marca 2020 a sťažovateľka 27. marca 2020.
- Okresný súd uznesením zo 7. mája 2020 vyzval protistrany na vyjadrenie k odvolaniam a uznesením z 26. júna 2020 vyzval na zaplatenie poplatku za odvolanie.
- Spis bol predložený krajskému súdu na odvolacie konanie 17. augusta 2020.

- Krajský súd rozhodol vo veci uznesením č. k. 14Co/111/2020-599 zo 14. marca 2023 tak, že napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie z dôvodu nesprávneho zistenia skutkového stavu a z toho plynúceho nesprávneho právneho posúdenia, ako aj nepreskúmateľnosti rozhodnutia. Spis bol vrátený okresnému súdu 28. marca 2023. Okresný súd doručil rozhodnutie odvolacieho súdu stranám 28. marca 2023.

- Mestský súd (po prechode agendy) nariadil termín pojednávania na 5. december 2023, ktorý bol zrušený na žiadosť sťažovateľky z dôvodu kolízie termínov právneho zástupcu.

- Mestský súd uskutočnil pojednávanie 8. decembra 2023, na ktorom bol vyhlásený rozsudok.

- Vyhotovený rozsudok č. k. B1-20C/1/2013-639 z 8. decembra 2023 bol doručený sporovým stranám 11. decembra 2023 a 27. decembra 2023. Žalovaná podala 21. decembra 2023 odvolanie proti prvému výroku rozsudku. Sťažovateľka podala 11. januára 2024 odvolanie.

- Mestský súd zaslal protistranám odvolania 26. januára 2024. Sťažovateľka predložila vyjadrenie 27. februára 2024, ktoré mestský súd zaslal žalovanej 15. marca 2024.

- Spis bol predložený na odvolacie konanie krajskému súdu 12. apríla 2024. Konanie prebieha, rozhodnuté nebolo.

11. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, pretože na základe obsahu podaní a vyžiadaných spisov dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom mestského súdu (a jeho právneho predchodcu okresného súdu, pozn.) v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

13. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

14. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

15. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 38 ods. 2 listiny, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

16. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že konanie o zaplatenie sumy z titulu náhrady škody spôsobenej pri výkone verejnej moci po právnej stránke patrí k štandardnej agende všeobecných súdov. Prejednávaná vec nevykazuje ani vyššiu mieru skutkovej náročnosti. U hľadiska významu predmetu sporu pre sťažovateľku ide o majetkový spor, ktorý nepatrí k obzvlášť prioritizovaným konaniam.

17. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd v napadnutom konaní nezistil také správanie sťažovateľky, ktoré by významnejšie prispelo k jeho predĺženiu.

18. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu všeobecného súdu v namietanom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

19. Z popísaného priebehu napadnutého konania vedeného mestským súdom vyplýva, že v období po vrátení veci odvolacím súdom a po prechode agendy konal plynulo a efektívne, keď rozhodol na prvom uskutočnenom pojednávaní a obratom doručil vyhotovený rozsudok sporovým stranám. Rovnako vykonanie úkonov súvisiacich s podaným odvolaním nebolo poznačené neefektívnosťou a spis bol predložený krajskému súdu 12. apríla 2024.

20. Právny predchodca mestského súdu okresný súd však v konaní postupoval neefektívne, keď prvý rozsudok vydal po takmer 7 rokoch konania (8 uskutočnených pojednávaní, dve pojednávania boli zrušené z dôvodu na strane súdu). Tento rozsudok okresného súdu bol následne zrušený v odvolacom konaní pre zásadné pochybenia – nedostatočne zistený skutkový stav, nesprávne právne posúdenie veci a nepreskúmateľnosť rozhodnutia. Uvedený postup okresného súdu, za ktorý zodpovedá jeho právny nástupca, nie je možné považovať za efektívne smerujúci k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľky. Celková dĺžka konania 11 rokov bez právoplatného rozhodnutia nie je ústavne akceptovateľná.

21. Ústavný súd preto s prihliadnutím na dĺžku konania a zistenú neefektívnosť postupu súdu dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom mestského súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo

sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa čl. 38 ods. 2 ústavy a jej právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

22. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

23. Keďže v napadnutom konaní ešte v čase rozhodovania ústavného súdu nebolo vo veci právoplatne rozhodnuté, ústavný súd vyslovil príkaz konať bez zbytočných prietáhov v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy (bod 2 výroku nálezu).

III.

Primerané finančné zadost'učinenie

24. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadost'učinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

25. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä neprimeranú dĺžku konania na súde prvej inštancie a zistenú neefektívnosť postupu, dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadost'učinenia v sume 2 000 eur primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku nálezu), a preto návrhu na priznanie finančného zadost'učinenia v prevyšujúcej sume nevyhovelo (bod 5 výroku nálezu).

IV.

Trovy konania

26. Úspešná sťažovateľka si uplatnila právo na náhradu trov konania.

27. Ústavný súd priznal sťažovateľke fakultatívnu náhradu trov konania podľa § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v rozsahu tarifnej odmeny za dva úkony právnej služby v roku 2024 (prevzatie zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) a režijného paušálu k nim podľa § 16 ods. 3 vyhlášky. Takto určená suma predstavuje spolu s daňou z pridanej hodnoty celkom 856,75 eur (bod 4 výroku nálezu).

28. Priznanú náhradu trov konania je mestský súd povinný zaplatiť právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

29. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. novembra 2024

Peter Molnár
predseda senátu